

	Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка Навчально-науковий інститут української філології та журналістики Кафедра журналістики Силабус навчальної дисципліни «Маніпулятивні технології та протидія їм»
---	---

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Маніпулятивні технології та протидія їм Мова викладання – українська.
Викладач	Волковинський Олександр Сергійович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри журналістики.
Профайл викладача	https://journkaf.kpnu.edu.ua/pro-kafedru/volkovynskyj-oleksandr-serhijovych/
E-mail	volkovynskyi.oleksandr@kpnu.edu.ua
Консультації	вівторок 14.00–15.00 Місце проведення консультацій – 412 аудиторія (центральний корпус), платформа MOODLE.

2. Анотація до курсу

Означений курс подає відомості про маніпулятивні технології та способи протидії їм. Це забезпечує ефективну підготовку фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх спеціальностей. Засвоєння дисципліни "Маніпулятивні технології та протидія їм" передбачає лекційну форму подання матеріалу і виконання різноманітних видів практичних завдань. Студентам рекомендується укласти власний словник опрацьованих термінів і понять із записом їх основного значення та наголосом. Теоретична частина дисципліни ознайомлює студентів з основними поняттями, розділами, засобами і прийомами маніпулятивних технологій, а також із провідними засадами протидії їм. Практична частина дисципліни спрямована на удосконалення загальних і професійних компетентностей майбутніх фахівців у різних галузях діяльності.

3. Мета і завдання курсу

Мета вивчення навчальної дисципліни "Маніпулятивні технології та протидія їм" полягає у набутті студентом компетенцій, знань для вивчення історії та теорії маніпуляцій, практичного оволодіння прийомами протидії їм, у формуванні практичних умінь і навичок ефективної раціональної комунікації у процесі зіткнення поглядів і позицій, у засвоєнні спеціальних прийомів впливу на людей задля досягнення комунікативної мети з мінімальними втратами часу й енергії.

Серед **завдань** вивчення навчальної дисципліни "Маніпулятивні технології та протидія їм": виробити у студентів уважне і критичне ставлення до наведення аргументів і обґрунтованих доказів; опанувати термінологію і основні поняття, що характеризують теорію і практику маніпуляцій масовою свідомістю; вивчити історію і витoki маніпулятивних технологій; ознайомитися з яскравими зразками масових маніпуляцій і протидії їм задля максимально вдалого використання набутого досвіду; набути навички ефективної протидії маніпулятивним технологіям.

4. Результати навчання з дисципліни "Маніпулятивні технології та протидія їм"

Загальні компетентності: здатність до ефективного розпізнавання маніпулятивних технологій; здатність до протидії маніпулятивним технологіям; вдале комунікування і знаходження достовірної інформації; здатність дискутувати і відстоювати аргументовану точку зору; здатність до роботи в команді фахівців із різних галузей.

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

На кінець навчального року здобувачі повинні знати:

- основні поняття і підходи до вивчення маніпулятивних технологій та протидії їм – використання міфологізованої реальності, дезінформація, техніка "сендвіча", створення емоційного резонансу, використання анонімних авторитетів, замовчування або уникнення небажаних фактів, нехтування контекстом, підміна понять, статистичні маніпуляції, технології подвійних стандартів, звернення до заангажованих експертів та інші;
- поняття маніпуляції, впливу, переконання, пропаганди;
- механізми впливу на свідомість та підсвідомість людини;
- класифікації маніпулятивних технологій (інформаційні, комунікативні, емоційні, політичні, рекламні, медійні тощо);
- роль мас-медіа, соціальних мереж, реклами і психологічних технік у формуванні громадської думки;
- інформаційні маніпуляції (фейки, дезінформація, напівправа, контекстуальні підміни);
- соціальні маніпуляції (груповий тиск, конформізм, авторитет);
- цифрові маніпуляції (алгоритми соцмереж, таргетинг, бот-атаки);
- інструменти розпізнавання маніпуляцій;
- методи протидії;
- стратегія асертивної поведінки у спілкуванні.

Здобувач вищої освіти повинен вміти:

- розпізнавати використання маніпулятивних технологій;
- здійснювати критичний аналіз інформації;
- застосовувати системний підхід для оцінки конкретних фактів і способів їх висвітлення;
- реалізовувати соціальне комунікування і визначати власну роль у команді з метою протистояння масовим маніпуляціям;
- ідентифікувати маніпулятивні повідомлення в медіа, політиці, рекламі;
- аналізувати структуру комунікаційних кампаній;
- застосовувати прийоми критичного мислення;
- створювати інформаційні матеріали, захищені від маніпуляційних технік;
- аргументовано пояснювати суспільні процеси, пов’язані з інформаційним впливом.
- комунікативна компетентність — уміння аргументовано відповідати на маніпуляції;
- створення антипропагандистських і просвітницьких повідомлень;

Сфера реалізації здобутих компетентностей під час працевлаштування: випускник повинен демонструвати здатність і готовність до того, щоб застосовувати отримані знання на практиці задля успішної протидії маніпулятивним технологіям.

5. Формат курсу

Стандартний курс (очний, вибірковий освітній компонент) з поєднанням традиційних (аудиторне навчання) та інноваційних (хмарні технології) форм. Можливе застосування об’єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle і застосунків для проведення відеоконференцій.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Освітньо-професійна програма	для усіх освітніх програм / спеціальностей

Рік навчання/ рік викладання	2026–2027
Семестр вивчення	другий / третій
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС/ 3 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год./90 год.
Кількість годин навчальних занять	32 год./24 год.
Лекційні заняття	16 год./12 год.
Практичні заняття	16 год./12 год.
Самостійна та індивідуальна робота	88 год./66 год.
Форма підсумкового контролю	залік

7. Пререквізити і кореквізити курсу

Обов'язкові освітні компоненти професійної підготовки.

Вибіркові освітні компоненти.

8. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проєктора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE, Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE, а також ресурсів WordPress, Google forms, Google analytics, Google Trends, Google Tag Manager, Google Meet, Zoom.

9. Політика курсу

Відвідування занять. Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідуватимуть лекційні та практичні заняття. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<http://kpmu.edu.ua/pravyla-vnutrishnoho-rozporyadku/>) та етичних норм поведінки.

Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових і творчих завдань задля отримання уявлень про специфіку роботи журналіста. Передбачається, що здобувачі вищої освіти дотримуватимуться термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання модульної контрольної роботи (МКР) або самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що здобувачі поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього практичного заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем питань плану. Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття й виконання запланованих завдань.

Очікується, що здобувачі не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою.

Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1UXqhkTdz-TJoPFKFueSsc5v25FlqVAIW/view>) та

Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/1Wi2EaD27TABQU_0BgslxnZWQK77HEWkh/view).

Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їхніми оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача та фактів списування є підставою для її незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі можуть послуговуватися бібліотекою університету, кафедри журналістики та Інтернет-ресурсами. Здобувачі заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Комунікування з викладачем. Спілкування з викладачами здійснюється під час лекційних і практичних занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо). Очікується, що здобувачі будуть задавати викладачам запитання, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу.

Викладачі щотижня проводять консультації.

10. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Маніпулятивні технології та протидія їм							
Тема 1. Загальна характеристика поняття маніпулятивних технологій: суть, історія формування і використання.	10/8	2/2	2/-	-	-	6/6	-
Тема 2. Різновиди маніпулятивних технологій.	10/8	2/-	2/2	-	-	6/6	-
Тема 3. Сучасні технології медійного маніпулювання масовою свідомістю	10/8	2/2	2/-	-	-	6/6	-
Тема 4. Моделі агітаційного, пропагандистського і політизованого впливу	10/8	2/-	2/2	-	-	6/6	-
Тема 5. Стратегії і тактики маніпулятивного впливу	10/8	2/-	-/2	-	-	8/6	-
Тема 6. Аргументація як обґрунтування і переконання Аргументація і критика	10/8	2/-	-/2	-	-	8/6	-
Тема 7. Правила і помилки щодо тези	10/6	2/-	-/2	-	-	8/4	-
Тема 8. Вербальні прийоми і невербальні прийоми маніпулювання та їх нейтралізація.	10/8	2/-	-/2	-	-	8/6	-
Тема 9. Перевірка й аналіз інформації.	10/6	-/2	2/-	-	-	8/4	-
Тема 10. Алгоритм оцінки щодо ефективності маніпулятивного впливу на різні типи цільової аудиторії	10/8	-/2	2/-	-	-	8/6	-
Тема 11. Механізми захисту від маніпулятивних	10/6	-/2	2/-	-	-	8/4	-
Тема 12. Тактичні і психологічні прийоми маніпулювання та ефективні засоби протидії їм	10/8	-/2	2/-	-	-	8/6	-
Разом за змістовим модулем 1	120/90	16/12	16/12	-	-	88/66	-
Разом годин	120/90	16/12	16/12	-	-	88/66	-

11. Методи навчання і форми оцінювання

Методи навчання: лекція (лекція-презентація, проблемна лекція, лекція-бесіда, лекція-дискусія та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, мозкова атака, інструктаж (вступний, поточний, індивідуальний), робота за підручниками, посібниками, дидактичними матеріалами та іншими джерелами інформації, робота з інтернетними публікаціями та матеріалами вебсайтів, спостереження, робота за таблицями, аудіодемонстрація, створення й демонстрування презентацій, вправи й завдання (усні, письмові, творчі, проблемні, ситуативні та ін.), мінідослідження проблем із загальних питань журналістики, аналіз статей, аналіз журналістських матеріалів та ін..

Форми поточного контролю: *практичні заняття*: опитування; перевірка виконаних усних і письмових завдань під час аудиторного заняття; презентації з усних питань; виконання різних видів контент-аналізу;

самостійна робота: тестування з використанням модульного об’єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle, перевірка виконаних вправ, рефератів, створення текстів.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (письмове виконання творчих робіт).

Форма підсумкового контролю – залік.

12. Система оцінювання та вимоги

Участь у роботі впродовж семестру оцінюється з розрахунку 100 балів. Поточна успішність – 50 балів, модульна контрольна робота – 50, залік – 100 балів.

Залік виставляється за умови виконання таких головних вимог: обов’язкова присутність на лекційних заняттях, активність упродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх практичних занять, успішне виконання модульної контрольної роботи. Мінімальний рейтинговий результат роботи на практичних заняттях – 30 балів, мінімально необхідний результат за виконання модульної контрольної роботи – 30 балів.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам:

денна форма навчання			
Поточний і модульний контроль (100 балів)			Залік
Поточний контроль	Модульна контрольна робота	Разом	100 балів
50 балів	50 балів	100 балів	

Поточний контроль (50 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях – 12 (https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKuff/view).

Здобувачу, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов’язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, знайомий з окремими методами наукових досліджень, знаннями медіагалузі, відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Здобувач вищої освіти недостатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає неточно, помиляється, проте може самостійно знайти в підручнику та в інших джерелах інформації відповідь.
	3	Здобувач вищої освіти робить спроби проаналізувати матеріал, намагається застосувати різні методи дослідження; частково визначає актуальність дослідження, частково може опанувати інформацію різнотематичного спрямування
Середній	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями з дисципліни, здатний виконати завдання різного характеру за зразком; самостійно опрацьовує матеріал кваліфікаційної роботи, але не може зробити самостійних висновків.

	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, знає основні поняття та категоріальний апарат наукових досліджень; вміє працювати з підручником та іншими джерелами інформації, виконує дослідження за прикладом, проте допускає суттєві помилки.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може скласти список літератури, робити дослідження різними методами; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час дослідження, послуговуватися додатковими джерелами, опрацювати матеріал.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє принципи та модель побудови матеріалу, вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує методи вивчення і виготовлення продукту; уміє здійснювати різні види аналізу, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак із окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат або інше повідомлення (підготувати презентацію), обґрунтувати наукові положення щодо вибору теми дослідження, має достатній рівень сформованих умінь і навичок.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; володіє загальною інформацією про проблемні моменти; може самостійно підготувати бібліографічний опис; користується довідниковою літературою різних типів, володіє нормами сучасної української літературної мови, іноземної мови.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати творчі проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний підготувати виступ на наукову конференцію; визначає програму своєї пізнавальної діяльності; оцінює різноманітні явища, процеси в Україні та закордоном; володіє нормами сучасної української літературної мови, іноземної мови; має високий рівень сформованих знань й умінь.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання з питань комунікації, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми творчого характеру, самостійно здобувати і використовувати інформацію, зокрема щодо аналізу різних типів дискурсів в Україні та закордоном; займається науково-пошуковою роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах, володіє нормами сучасної української літературної мови та іноземної мови.

Самостійна робота (10 балів)

Перевірку питань й завдань самостійної роботи, які здобувачі готують на практичні заняття, здійснює викладач, який їх проводить. Їх оцінювання є складником загальної оцінки, що виставляється здобувачеві на практичному занятті.

Контроль за іншими видами самостійної роботи здійснює лектор на консультаціях.

Самостійна робота передбачає опрацювання матеріалу лекційних занять, попередню підготовку до практичних занять; виконання завдань і вправ в позааудиторний час; підготовку до обговорення окремих теоретико-практичних тем; самостійне вивчення окремих теоретичних тем курсу; відвідування консультацій (згідно з графіком консультацій кафедри). Особистісна зорієнтованість реалізується за рахунок виконання завдань, що розвивають навички самоаналізу.

Здобувачі, які за виконання завдань СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання СР на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

СР 10 балів	Середній рівень	6-7
	достатній рівень	8-9
	високий рівень	10

Критерії оцінювання самостійної роботи:

високий рівень 10 б.	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з питань, винесених на самостійне опрацювання, саме: загальні уявлення про журналістику; принципи журналістської діяльності; особливості журналістського твору в залежності від його обсягу; функції журналістики; формування сітки телемовлення; права і обов'язки журналістів; специфіка масово-інформаційної діяльності; морально-правові засади діяльності журналіста; суспільно-політичні пріоритети місцевих ЗМІ; загальні уявлення про жанри журналістики; правила оформлення інформаційного запиту; різні види ЗМІ й функції журналістики; загальні особливості виготовлення журналістського продукту; процес продукування масової інформації. Виготовлення журналістського продукту.
достатній рівень 8,9 б.	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, та в мовному оформленні висловлювання. Здобувач вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях, переважно добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи.
середній рівень 6 – 7	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень питань, винесених на самостійне опрацювання, але викладає матеріал неповно, допускає неточності у визначенні понять, потребує допомоги (спрямувальних питань) викладача, не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; у власній аргументації використовує загальновідомі докази; не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; володіє вміннями здійснювати первинну

	обробку навчальної інформації без її подальшого аналізу, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач вищої освіти виконує завдання самостійної роботи фрагментарно й дещо пізніше визначеного терміну.
початковий рівень менше ніж 6 б.	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє термінологічним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. У здобувача не сформовано необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією. Здобувач не виконав більшість завдань самостійної роботи, подав роботу пізніше визначеного терміну. У роботі здобувача наявні ознаки академічної недоброчесності.

Модульна контрольна робота (50 балів)

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

МКР 50 балів	«задовільно» середній рівень	30 – 37
	«добре» достатній рівень	38 – 45
	«відмінно» високий рівень	46 – 50

Здобувачам, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, залік не виставляється. Дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням директора інституту.

високий рівень 46 – 50 б.	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з дисципліни, вміє характеризувати методи дослідження; підбирати приклади (за завданням); робити різні види висновків. Унікає загальних формулювань. Викладає матеріал логічно та послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм сучасної української літературної мови.
достатній рівень 38 – 45 б.	Якщо відповідь здобувача вищої освіти відповідає тим самим вимогам, що й для високого рівня, але здобувач допускає 1-2 помилки, 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання.
середній рівень 30 – 37 б.	Якщо здобувач вищої освіти виявляє знання й розуміння методології журналістики, але викладає матеріал неповно та допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко й доказово обґрунтовувати судження; викладає матеріал непослідовно й допускає помилки в мовному оформленні викладу.
початковий рівень менше ніж 30 б.	Якщо здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє термінологією курсу, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, хаотично виконує журналістський аналіз, допускає суттєві помилки в мовному оформленні викладу. У роботі наявні ознаки академічної недоброчесності.

Якщо здобувач ліквідовує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням директора інституту, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти регулюється «Порядком визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної / інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://cutt.ly/LODbDIL>).

В *неформальній освіті*: закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю); призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з проблематики відповідних розділів дисципліни;

В *інформальній освіті*: наявність наукової публікації з проблематики відповідних розділів дисципліни;

Для активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти в контексті неформальної/інформальної освіти запропоновано проходження навчальних курсів з проблематики міжкультурної комунікації на різних онлайнплатформах.

Якщо здобувач ліквідовує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни)

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов’язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з директором інституту та з дозволу ректора університету.

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації поточної заборгованості, пов’язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них.

13. Література

Основна

1. Гнезділова Я. В. Емоційна маніпуляція: техніки і технології впливу. *Мова і культура*. Київ, 2016. Вип. 18, т. 4 (179). С. 171-176.
2. Житарюк М. "Гарячі точки" у ЗМІ та засобах масової інформації, пропаганди і маніпуляції. Особливості російсько-української війни 2014 р. *Вісник Львівського університету*. Львів, 2015. С. 208-214.
3. Захарченко А.П. Використання українськими медіа фреймінгу як інструменту маніпуляції (на прикладі критики президента України у 2018-початку 2019 рр.) . *Актуальні питання масової*

комунікації : науковий журнал Київ, 2019. Вип. 25. С. 22-32.

4. Іванніков Д.А. Загальний алгоритм застосування прийомів масової маніпуляції у ЗМІ. *Мовні і концептуальні картини світу*. Київ, 2012. Вип. 41, ч. 2. С. 82-86
5. Іщенко Т.В. Вербальні та невербальні засоби впливу у сучасних політичних текстах. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. Київ, 2014. Вип. 29. С. 128-141.
6. Каракуць Т.Є. Використання ЗМК як засобу маніпуляції в політиці та впливу на особистість. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ : Інститут журналістики, 2013. Т. 53 : жовтень – грудень
7. Лігачова Н.Л., Черненко С.М., Іванов В.Ф. Телебачення спецоперацій. Маніпулятивні технології в інформаційно-аналітичних програмах українського телебачення: моніторинг, методи визначення та засоби протидії. Рекомендації щодо принципів відкритої редакційної політики телеканалів. Київ: Телекритика, 2003. 266 с.
8. Руда О. Г. Мовне питання як об'єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі: монографія. Київ, 2012. 232 с.
9. Стельмашов А.К. Використання маніпулятивних технологій на телебаченні. *Нова парадигма*. Київ, 2010. Вип. 98. С. 218-225
10. Тепенчак Т.М. Естетико-культурологічний аспект маніпуляції свідомістю : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : спец. 09.00.08. - Естетика. Київ, 2008. 15 с.
11. Чирков О. Етнічний чинник в агресії Російської Федерації проти України: етнокультурна історія південно-східних земель і сучасні маніпуляції Кремля. *Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики*. Київ : МП Леся, 2016. С. 109-130.
12. Curtis, Adam. "The Century of the Self" (documentary). British Broadcasting Cooperation, 2002.
13. Lasswell, Harold. *Propaganda Technique in World War I*. Cambridge, MA: The M.I.T. Press, 1971.
14. Smith Jr., Paul A. *On Political War*. Washington, DC: National Defense University Press, 1989.

Додаткова

1. Гонтаренко Л.О. Викривлення інформації як вплив на громадські уявлення про війну. *Український психологічний журнал*. Київ, 2017. № 1 (3). С. 17-25.
2. Лизанчук В.В. Антиукраїнська інформаційна агресія в телерадіопросторі Росії та України. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ, 2014. Т. 56, липень - вересень. С. 13-21
3. Нечипоренко Б. Використання в китайських ЗМІ маніпулятивної тактики "наближення адресата до народу" через спрощення інформації та інтимізацію. *Екологія мови і мовна політика в сучасному суспільстві*. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. С. 297-303.
4. Присяжнюк Д.М. Аналіз технологій маніпулювання масовою свідомістю в ЗМІ. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Київ, 2011. С. 96-99. (Військово-спеціальні науки ; Вип. 26).
5. Яцко Н.Б. PR та маніпуляції : практ. словник. Київ : Вадим Карпенко, 2015. 471 с.

Рекомендовані курси і платформи

Платформа «Coursera» презентує курси з фактчекінгу, спеціалізовані курси для роботи з мультимедійним контентом.

Платформа «edX» пропонує курси з журналістики від провідних університетів (наприклад, Гарвард, Колумбійський університет) на теми, як-от розслідувальна журналістика, цифрові медіа, журналістика даних, а також основи написання для онлайн-платформ.

Ресурс **Poynter Institute**, який спеціалізується на професійному розвитку журналістів. Вони пропонують курси, вебінари та тренінги з тем, таких як розслідувальна журналістика, цифрові медіа, етика, лідерство в журналістиці.

Платформа «**FutureLearn**» для онлайн-освіти, яка має курси на тему журналістики та медіа. Тут можна знайти курси з медіаетики, розвитку мультимедійних навичок, управління новинним контентом.

«**Medium**» – корисний інструмент для практики написання. Студенти можуть публікувати свої роботи, отримувати зворотний зв'язок від інших користувачів і вдосконалювати свої навички написання.

«**Google News Initiative**» пропонує різноманітні ресурси для журналістів, включаючи безкоштовні курси з фактчекінгу, створення контенту, цифрової безпеки та інших важливих тем.

Платформа «**Skillshare**» для креативних курсів, зокрема з журналістики, відео- та фотозйомки, редагування контенту. Тут можна знайти практичні курси, як працювати з інтерв'ю, як створювати історії через відео та інші форми медіа.

Платформи «**YouTube**» та «**Vimeo**» можуть бути дуже корисними для студентів-журналістів, які хочуть навчитися працювати з відео та аудіо. Багато журналістів публікують тут навчальні відео, огляди інструментів, поради з редагування.

Платформи «**Trello** / **Slack** / **Asana**» допомагають організувати робочі процеси для студентів-журналістів, які працюють над великими проектами або груповими завданнями. Вони навчають як планувати, координувати та організовувати команди для створення медіа-контенту.

«**LinkedIn Learning**» пропонує професійні курси для журналістів на тему, як покращити свої навички написання, створення контенту, цифрової журналістики, редагування та навіть роботу з аналізом даних для журналістики.